

**Ақмола облысы, Целиноград ауданы
Қараменді батыр ауылының жалпы орта білім беретін мектебі**

**Мектепалды 0 «а» сыныбының
«ЖЕКЕ ҚАУІПСІЗДІК» ТАҚЫРЫБЫНДАҒЫ ҮІӘ**

Тәрбиеші: Құсегенова А.М.

2025-2026 оқу жылы

КІРІСПЕ

Қазақстан Республикасының білім беру ұйымдарында жеке қауіпсіздік сабақтары енгізіледі

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылы 31 тамыздағы № 748 Балаларды зорлық-зомбылықтан, суицидтің алдын алудан қорғау және олардың құқығы мен әл-ауқатын қамтамасыз ету жөніндегі 2023–2025 жылдарға арналған кешенді жоспар бекітілді, ол балалардың әл-ауқаты мен қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі алгоритм мен нұсқаулықтарды әзірлеуді қарастырады.

Осы жоспар аясында **130 жеке қауіпсіздік сабағы** (бұдан әрі – Сабақтар) әзірленді:

- мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту ұйымдары үшін **20** сабақ;
- орта білім беру ұйымдары және ТЖКБ үшін **110** сабақ. Сабақ мазмұнына мынадай элементтер енгізілді:

1. Жеке адам құқығы мен бостандығының қорғалуы, бұл зорлық- зомбылықтың физикалық, психологиялық және моральдық нысандарын қоса алғанда, балалардың құқығы мен бостандығын қорғауды білдіреді.

2. Тұлғаға қажетті сапа мен тұрмыс деңгейін қамтамасыз ету, бұл балалардың әл-ауқатын қамтамасыз етудегі білім алуына, медициналық көмек, тұрғын үй және басқа да қажетті ресурстарға қол жеткізуін қамтамасыз ету.

3. Қоғам мен мемлекетте адамның тұлға ретінде дамуына жағдай жасау, бұл балалардың білім алуға, мәдениетке, спортқа және өзіндік дамудың басқа да нысандарына қол жеткізуін қоса алғанда, жеке тұлға ретінде дамуына жағдай жасауды білдіреді.

Сабақтардың мақсаты – балаларға күнделікті өмірде қауіпсіздікке ықпал ететін дағдыларды үйрету; жеке басын қорғау мен айналасындағыларға саналы, жауапты көзқарас қалыптастыру.

Сабақ міндеттері:

- жеке қауіпсіздігін қорғау шаралары туралы хабардарлықты арттыру;
- өзін-өзі қорғау дағдыларын дамыту;
- жауапты мінез-құлықты қалыптастыру;
- психологиялық дайындық;
- әлеуметтік құзыреттілік;
- ақпараттық қауіпсіздік.

Сабақтардың мақсатты тобы:

- мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту ұйымдарының тәрбиеленушілері;
- жалпы білім беретін орта мектеп білім алушылары;

- ТЖКБ ұйымдарының білім алушылары.

ҰІӘ апта сайын сынып сағаттарында 10 минуттан өткізу жоспарланып отыр.

Педагогтер мен сынып жетекшілері үшін тақырыптар **130** сабаққа бөлінген.

20 тақырыптың ішінен бір жас санатынан екіншісіне ауысатын тақырыптар бар (Мысалы, тақырыптар: «Төтенше жағдайлар кезіндегі әрекеттер»: шұғыл қызметтердің нөмірі, төтенше жағдайлар туындаған кездегі шұғыл қызметтерге қоңырау шалу скриптері) бірақ, сабақтың мазмұны мен берілуі әртүрлі.

Сабақ балаларға интернетте және көшеде қалай қауіпсіз болу керектігін жақсы түсінуге көмектеседі. Ол үшін Қазақстандағы TikTok, Instagram, Facebook, Вконтакте және Youtube платформаларының өкілдерімен балалар үшін қауіпсіз

контентті қалыптастырудан жұмыстар жүргізу жоспарлануда.

Өмірде болатын қауіптің алдын алуға, болдырмауға және қажет болса, әрекет етуге көмектесетін қауіпсіздік ережелері маңызды. Бұл ереже ғаламторда да маңызды, егер оны қалай сақтауды білмесеңіз, онда жаһандық байланыс қауіпті болуы мүмкін.

Қауіпсіздік тек қауіп-қатерлерден қорғану туралы ғана емес, бұл адамның өз өмірі мен басқа адамның өміріне саналы көзқарасы, бұл біздің табиғаттың бір бөлігі екенімізді және біздің қауіпсіздігіміз қоршаған ортаның қауіпсіздігіне және біздің барлық нәрсеге деген көзқарасымызға байланысты екенін түсінуге көмектесетін экологиялық сананың бір бөлігі.

Өмірге деген саналы көзқарас өзін және басқа адамдарды, олардың жеке ерекшеліктері мен қажеттіліктерін жақсы түсінуге көмектесетінін есте сақтаңыз. Бұл бізге рефлексивті болуға және айналамыздағы адамдарды терең түсінуге көмектеседі.

Осылайша, жеке қауіпсіздік сабақтары балаларға интернетте өзін қорғап қана қоймай, өмірде қауіпсіз болуды үйретеді, сондай-ақ экологиялық сана мен өмір мен қоршаған ортаға деген саналы көзқарасты дамытады.

Сабақтарда пайдаланылатын ресурстар мен бейнероликтер, таныстырылымдар, алгоритмдер, шұғыл құтқару қызметтерімен хабарласу скриптері жағдайдың стандартты емес дамуы кезінде, төтенше жағдайлар кезінде жедел эвакуация кезінде шешім табу қабілетін тұжырымдауға бағытталған.

Модельді жағдаяттар шынайы өмірге барынша жақын, бұл болашақтағы жағдайларға жақсы дайындалуға мүмкіндік береді.

Жеке қауіпсіздік сабақтарын өткізу форматы

Сабақтарды өткізудің бірнеше форматы ұсынылады: бейнедәрістер, анимациялық дәрістер және мәтіндік дәрістер, бұл оқытудың әртүрлілігі мен ыңғайлылығын қамтамасыз етеді. Білімді бақылау үшін озық білім беру технологияларына негізделген тест, кейстік, жобалық және интерактивтік тапсырмалар пайдаланылады.

Курс өтудің жеке траекториясын қалыптастыруға мүмкіндік береді, бұл білім алушыларға түрлі бағыттардан, техникалық бағыттан гуманитарлық бағыттарға дейін олардың мүдделері мен қажеттіліктеріне сәйкес білім мен дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді.

Оқыту нәтижесінде балалардың мынадай дағдылары қалыптасады:

- 1) нақты жағдайдың өмірге және денсаулыққа қауіптілік дәрежесін бағалау;
- 2) қауіпті жағдайда жылдам әрекет ету үшін экстремалдық ойлау;
- 3) өз эмоциясы мен мінез-құлқын бақылау;
- 4) өз мінез-құлқының және айналадағыларға ықпал ету тәсілдерінің алгоритмін құру, жауапкершілік таныту;
- 5) өз эмоциялық жай-күйін тұрақтандыру және іс-әрекеттерде қауіптілік деңгейін байыпты қабылдау жөніндегі өз ролі мен функцияларын түсіну;
- 6) тез эвакуациялау немесе басқа да қауіпті, күтпеген, стресстік, стандартты емес жағдайларда шешім қабылдау;
- 7) арнайы қызметтермен өзара әрекеттесу кезінде өз функцияларын түсіну.

Оқыту нәтижесінде балаларда мынадай құзыреттер қалыптасады:

- 1) қауіпсіз және қауіпті жағдайлар туралы хабардар болу;
- 2) даулы жағдайлар мен келіссөздерді шешу;
- агрессия мен зорлық-зомбылықтан қорғау;

контентті қалыптастырудан жұмыстар жүргізу жоспарлануда.

Өмірде болатын қауіптің алдын алуға, болдырмауға және қажет болса, әрекет етуге көмектесетін қауіпсіздік ережелері маңызды. Бұл ереже ғаламторда да маңызды, егер оны қалай сақтауды білмесеңіз, онда жаһандық байланыс қауіпті болуы мүмкін.

Қауіпсіздік тек қауіп-қатерлерден қорғану туралы ғана емес, бұл адамның өз өмірі мен басқа адамның өміріне саналы көзқарасы, бұл біздің табиғаттың бір бөлігі екенімізді және біздің қауіпсіздігіміз қоршаған ортаның қауіпсіздігіне және біздің барлық нәрсеге деген көзқарасымызға байланысты екенін түсінуге көмектесетін экологиялық сананың бір бөлігі.

Өмірге деген саналы көзқарас өзін және басқа адамдарды, олардың жеке ерекшеліктері мен қажеттіліктерін жақсы түсінуге көмектесетінін есте сақтаңыз. Бұл бізге рефлексивті болуға және айналамыздағы адамдарды терең түсінуге көмектеседі.

Осылайша, жеке қауіпсіздік сабақтары балаларға интернетте өзін қорғап қана қоймай, өмірде қауіпсіз болуды үйретеді, сондай-ақ экологиялық сана мен өмір мен қоршаған ортаға деген саналы көзқарасты дамытады.

Сабақтарда пайдаланылатын ресурстар мен бейнероликтер, таныстырылымдар, алгоритмдер, шұғыл құтқару қызметтерімен хабарласу скриптері жағдайдың стандартты емес дамуы кезінде, төтенше жағдайлар кезінде жедел эвакуация кезінде шешім табу қабілетін тұжырымдауға бағытталған.

Модельді жағдаяттар шынайы өмірге барынша жақын, бұл болашақтағы жағдайларға жақсы дайындалуға мүмкіндік береді.

Жеке қауіпсіздік сабақтарын өткізу форматы

Сабақтарды өткізудің бірнеше форматы ұсынылады: бейнедәрістер, анимациялық дәрістер және мәтіндік дәрістер,

бұл оқытудың әртүрлілігі мен ыңғайлылығын қамтамасыз етеді. Білімді бақылау үшін озық білім беру технологияларына негізделген тест, кейстік, жобалық және интерактивтік тапсырмалар пайдаланылады.

Курс өтудің жеке траекториясын қалыптастыруға мүмкіндік береді, бұл білім алушыларға түрлі бағыттардан, техникалық бағыттан гуманитарлық бағыттарға дейін олардың мүдделері мен қажеттіліктеріне сәйкес білім мен дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді.

Оқыту нәтижесінде балалардың мынадай дағдылары қалыптасады:

8) нақты жағдайдың өмірге және денсаулыққа қауіптілік дәрежесін бағалау;

9) қауіпті жағдайда жылдам әрекет ету үшін экстремалдық ойлау;

10) өз эмоциясы мен мінез-құлқын бақылау;

11) өз мінез-құлқының және айналадағыларға ықпал ету тәсілдерінің алгоритмін құру, жауапкершілік таныту;

12) өз эмоциялық жай-күйін тұрақтандыру және іс-әрекеттерде қауіптілік деңгейін байыпты қабылдау жөніндегі өз ролі мен функцияларын түсіну;

13) тез эвакуациялау немесе басқа да қауіпті, күтпеген, стресстік, стандартты емес жағдайларда шешім қабылдау;

14) арнайы қызметтермен өзара әрекеттесу кезінде өз функцияларын түсіну.

Оқыту нәтижесінде балаларда мынадай құзыреттер қалыптасады:

3) қауіпсіз және қауіпті жағдайлар туралы хабардар болу;

4) даулы жағдайлар мен келіссөздерді шешу;

агрессия мен зорлық-зомбылықтан қорғау;

эмпатия сезімін және басқа адамдарға мейірімділікті арттыру;

5) әлеуметтік бейімделу және жаңа жағдайларға бейімделу;

6) өз қорқыныштары мен фобияларын бағалау және еңсеру;

7) өз қабілеттері мен мүмкіндіктеріне сенімділікті арттыру.

қауіпсіздік сезімі және өзіне сенімділік;

8) жағдаятты талдау және дағдарыс жағдайларында шешім қабылдау;

9) өз әрекеттері мен денсаулығы үшін жауапкершілікті арттыру;

10) сын тұрғысынан ойлау және жағдайды бағалау қабілеті;

11) басқа адамдармен қарым-қатынас және өзара іс-қимыл жасай білу;

12) қажет болған жағдайда көмек сұраудың маңыздылығын түсіну;

13) әртүрлі жағдайда өз-өзіне және өзара көмек көрсету;

14) эмоциялық басқару және басқарушылық.

НЕГІЗГІ БАҒЫТТАР

Мектепке дейінгі ұйымдар үшін (20 сабақ):

1. ТЖ кезіндегі әрекеттер: ТЖҚ нөмірлері, қоңырау шалу скриптері
2. Үй-жайдағы қауіпсіздік
3. Көшедегі қауіпсіздік
4. Бейтаныс адамдармен қарым-қатынас кезіндегі қауіпсіздік
5. Қауіпті заттар.

№ 1 САБАҚ. «ТӨТЕНШЕ ҚЫЗМЕТТЕРДІҢ ТЕЛЕФОННӨМІРЛЕРІ»

Ұзақтығы: 25-30 минут

Топ/сынып: мектепалды тобы / сынып (5 жастағы балалар)

Ұйымдастырылған іс-әрекеттің мақсаты: тәрбиеленушілерге төтенше қызметтердің телефон нөмірлерін есте сақтауды және қажет болған жағдайда дұрыс пайдалануды үйрету.

Негізгі міндеттері:

1. Балаларды «төтенше қызметтер» ұғымымен және төтенше қызметтердің телефон нөмірлерімен таныстыру.
2. Қандай жағдайларда төтенше қызметтерге қоңырау шалу керектігін түсіндіру.
3. Балаларды төтенше қызмет операторына ақпаратты дұрыс және анық жеткізуді үйрету.

Материалдар мен ресурстар:

1. Ұйымдастырылған іс-әрекет тақырыбы бойынша мысалдарды көрсетуге арналған суреттер мен бейнелер.
2. Төтенше қызмет телефон нөмірлері туралы жадынамалары бар үлестірме материалдар.
3. Рольдік ойындарға арналған телефондар, телефон аппараттары немесе ойыншық телефондар.

Ұйымдастырылған іс-әрекет:

Өрт сөндірушілер, полицейлер және медицина қызметкерлері кім екені және олардың адамдарға қалай көмектесетіні туралы қысқаша талқылау.

Қайда және қалай қоңырау шалу керек екенін үйрену:

- бейнеролик тамашалау;
- қажетті телефон нөмірін теру;
- анық және сабырлы (байсалды) сөйлеу.
- өзін таныстырып (аты-жөнін, қайдан екенін айту) не болғанын айту. Сюжеттік-рольдік ойын:

Балаларды жұптарға бөлу. Бір бала қоңырау шалушының ролін, екіншісі – төтенше қызмет операторының ролін ойнайды.

Өртүрлі жағдайлар көрсетілген (өрт, адам құлап кетуі, көшеде біреу айқайлап жүр және т.б.) карточкаларды тарату.

Қоңырау шалуға жаттықтыру. Ол үшін бала қажетті телефон нөмірін теріп, операторға ақпарат беруі керек.

Төтенше қызметтердің телефон нөмірлерін қайталау:

Ойын түрінде төтенше қызметтердің телефон нөмірлерін қайталау. Телефон нөмірлерін есте сақтау үшін ән немесе тақпақ (рифма) ойластыру.

Ұйымдастырылған іс-әрекеттің рефлексиясы. Балаларға үйде қайталау үшін төтенше қызметтердің телефон нөмірлері жазылған карточкалар немесе жапсырмалар тарату.

Пайдалы сілтемелер:

<https://orken-instituty.kz/ru/telefony-goryachih-linij>

<https://orken-instituty.kz/ru/dashboard/csp-material/poleznye-materialy-csp>

https://www.youtube.com/watch?v=HBgZoMfOcIE&list=PLA5eCSY2FeoQFtmGao7lWQuIA-hK_6ODD&index=12

№ 2 САБАҚ. «ТӨТЕНШЕ ЖАҒДАЙЛАРДАҒЫ ҚОҢЫРАУ ШАЛУСКРИПТЕРІ»

Ұзақтығы: 25-30 минут

Топ/сынып: мектепалды тобы/сынып (5 жастағы балалар)

Ұйымдастырылған іс-әрекеттің мақсаты: балаларды төтенше қызметтерге дұрыс және тиімді қоңырау шалуға, жедел әрекет ету үшін қажетті ақпаратты беруге үйрету.

Міндеттері:

- Балаларды төтенше қызметтердің телефон нөмірлерімен (полиция, өрт сөндіру қызметі, жедел жәрдем, газ қызметі) таныстыру.
- Төтенше жағдайлардағы қоңырау скриптерінің негізгі элементтерін көрсету.
- Өртүрлі төтенше жағдайларда қоңырау скриптерін есте сақтау және төтенше қызметтерге қоңырау шалу бойынша жаттығулар өткізу.

Материалдар мен ресурстар:

Төтенше қызметтерге қоңырау шалу мысалдарын көрсету үшін қажетті суреттер мен бейне жазбалар.

Төтенше қызметтердің телефон нөмірлері мен қоңырау скриптері бартаратпа материалдар.

Рольдік ойындарға арналған телефондар, телефон аппараттары немесе ойыншық телефондар.

Ұйымдастырылған іс-әрекет:

Төтенше қызметтерге қоңырау шалудың маңыздылығын түсіндіру:

«Есте сақта!»

<i>Өрт күзеті</i>	101
<i>Полиция</i>	102
<i>Жедел жәрдем</i>	103
<i>Төтенше газ қызметі</i>	104, 112
<i>Бірыңғай құтқару қызметі</i>	112

<i>«111 жедел қызметі» байланыс орталығы балалар мен ересектер өздеріне көмек қажет екендігі туралы, тұрмыстық зорлық-зомбылық, балалардың құқықтарының бұзылуы туралы, баланың көшеде, үйде, көлікте жалғыз қалғаны туралы, өміріне және денсаулығына қауіп төнгенде хабарласу үшін ашылған.</i> <i>- «111» нөмірі – 24/7 байланыста.</i> <i>- «111» нөмірі – құпиялылықты сақтайды.</i> <i>- «111» нөмірі – тәулік бойы ПД және өңірлердің жедел топтарымен байланыста.</i>	111
---	-------------------

- Қоңырау скриптерінің негізгі элементтерін көрсету (1, 2, 3-қосымша): Сәлемдесу және өзін сабырлы (байсалды) таныстыру.
- Мекенжай мен оқиға орнын көрсету.
- Жағдайды сипаттау (не болғанын, қандай қауіп бар екенін, зардап шеккендер бар ма, жоқ па және т.б.).
- Оператордың сұрақтарына жауап беру. Оператордың нұсқауларын орындау.

- Қоңырауға дейін және қоңыраудан кейінгі тәртіп (қауіпсіздік) ережелерін талқылау:
- Оқиға орнында болу (егер бұл қауіпсіз болса). Оператор айтпайынша, телефон тұтқасын қоймау.
- Оператордың нұсқауларын орындау және мүмкін болса, көмек көрсету.

Бекітуге арналған тапсырмалар:

Өртүрлі жағдайлар үшін қоңырау скриптерін құрастыру. Мысалы: үйдегі өрт.

Жарақат немесе ауру. Газ иісінің шығуы. Ұрлық немесе шабуыл.

Пайдалы сілтемелер:

<https://orken-instituty.kz/ru/telefony-goryachih-lij>

<https://orken-instituty.kz/ru/dashboard/cpsp-material/poleznye-materialy-cpsp>

https://www.youtube.com/watch?v=HBgZoMfOcIE&list=PLA5eCSY2FeoQFtmGao7l_WQuIA-hK_6ODD&index=1

№ 3 САБАҚ. «ҰЙЫМДАСТЫРЫЛҒАН ІС-ӘРЕКЕТ КЕЗІНДЕГІ МІНЕЗ-ҚҰЛЫҚ ЕРЕЖЕЛЕРІ»

Ұзақтығы: 25-30 минут

Топ/сынып: мектепалды тобы/сынып (5 жастағы балалар)

Ұйымдастырылған іс-әрекеттің мақсаты: балалардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету және қолайлы даму ортасын қалыптастыру мақсатында ұйымдастырылған іс-шаралар кезінде тәртіптің (қауіпсіздік) негізгі ережелеріне үйрету.

Міндеттері:

- Балаларды топта/сыныпта тәртіптің (қауіпсіздік) негізгі ережелерімен таныстыру.
- Осы ережелерді сақтаудың маңыздылығын түсіндіру.
- Тәртіп (қауіпсіздік) ережелерін бекіту үшін балаларға рольдік ойындар ойнатып, жаттықтыру.

Материалдар мен ресурстар:

- Тәртіп (қауіпсіздік) ережелерін бейнелейтін суреттер немесе карточкалар.
- Ұйымдастырылған іс-әрекет кезіндегі әртүрлі жағдайлар бейнеленген карточкалар.

Ұйымдастырылған іс-әрекет:

Балаларды қарсы алу

Ұйымдастырылған іс-әрекет кезінде ережелерді сақтаудың маңыздылығын түсіндіру (мысалы, барлығының өз қызығушылығына сай әрекеттермен айналысуы үшін жайлы орта жасау).

Ережелердің топты/сыныпты барлығына жайлы және қауіпсіз етуге қалай көмектесетінін қысқаша талқылау.

Педагог ережелердің иллюстрацияларын пайдаланып, негізгі ережелерді түсіндіреді:

Педагогті тыңдау және тапсырмаларды орындау: педагог сөйлеген кезде, оны тыңдау және оның нұсқауларын орындаудың маңыздылығы.

Топта/сыныпта жүгірмеу: тек сыртта немесе спорт алаңында жүгіруге болады.

Басқалардың заттарын рұқсатсыз алмау: достарыңның жеке заттарына құрметпен қарау.

Ұйымдастырылған іс-әрекет кезінде айқайламау: басқа балаларға кедергі келтірмеу үшін жай және сабырлы сөйлеу. Мейірімді және құрметті болу.

Үстел үстіндегі тәртіпті сақтау: заттарды/құралдарды өз орнына қою және тазалықты сақтау.

Ұйымдастырылған іс-әрекет қорытындыларын шығару. Тәртіп (қауіпсіздік) ережелерін қайталау.

Пайдалы сілтемелер: <https://youtu.be/UMVKB4sqULE?si=eXG4pVrj6lVX9uBh> <https://orken-instituty.kz/ru/telefony-goryachih-linij>

№ 4 САБАҚ. «ЛИФТІ (ЖЕДЕЛ САТЫ) МЕН КІРЕБЕРІСТЕГІ (ПОДЪЕЗД) МІНЕЗ-ҚҰЛЫҚ ЕРЕЖЕЛЕРІ»

Ұзақтығы: 25-30 минут

Топ/сынып: мектепалды тобы/сынып (5 жастағы балалар)

Ұйымдастырылған іс-әрекеттің мақсаты: балаларды лифті мен кіреберістегі тәртіптің (қауіпсіздік) негізгі ережелеріне үйрету, қауіпті жағдайлардың алдын алу.

Міндеттері:

- Балаларды лифті мен кіреберісте тәртіптің (қауіпсіздік) негізгі ережелерімен таныстыру.
- Балаларды қауіпті жағдайларды тануға және сол уақытта дұрыс әрекет етуге үйрету.
- Төтенше жағдайларда өз бетінше шешім қабылдау дағдыларын дамытуға ықпал ету.

Материалдар мен ресурстар:

Лифті мен кіреберісте өзін-өзі ұстау ережелерін бейнелейтін иллюстрациялар немесе суреттер

Өртүрлі жағдайлар бейнеленген карточкалар

Ұйымдастырылған іс-әрекет:

Балаларды қарсы алу.

Лифті мен кіреберісте қауіпсіздік ережелерін сақтау маңыздылығын талқылау.

Лифтідегі мінез-құлық ережелерін талқылау:

Лифтіні күту: лифті келгенше есіктерінен алыс тұр.

Кіру және шығу: лифт есіктері ашылғанда тез кіріп, тез шығу, табалдырықта тұрмау.

Түймешіктермен (кнопка) ойнамау: тек қажетті түймешіктерді басу, барлық түймешікті басудың қажеті жоқ.

Лифтіге жалғыз кірмеу: ең дұрысы, лифтіге ересектермен немесе үлкен балалармен бірге кіру.

Егер лифті тоқтап қалса: қорықпау, саспау, диспетчерді шақыру түймешігін басып, көмек күту.

Кіреберістегі мінез-құлық ережелерін талқылау:

№1 бейнероликті қарау. «Кіреберісте»

Бейнероликті талқылау: егер кіреберісте бөтен адам болса, не істеу керек? Кіреберісте: бейтаныс адамдармен сөйлеспеу, бейтаныс адамдарға есік ашпау,

баспалдақ мен қоршауларда ойнамау, ата-аналармен/ересектермен бірге болу.

Негізгі сұрақтар арқылы бекіту:

Бейтаныс адамдарға кіреберіс есігін ашуға бола ма? Неге? Егер лифті тоқтап қалса, не істеу керек?

Кіреберісте баспалдақтар мен қоршауларда ойнауға бола ма? Лифтіге қалай дұрыс кіру және шығу керек?

Пайдалы сілтеме: https://www.youtube.com/watch?v=3B0fLh5HPR0&list=PLA5eCSY2FeoQFtmGao7l_WQuIA-hK_6ODD&index=3

№ 5 САБАҚ. «ДАЛАДАҒЫ ҚАУІПТІ ОРЫНДАР»

(Ашық құдықтар, қаңырап қалған ғимараттар, септиктер, құрылыс алаңдары, гараждар)

Ұзақтығы: 25-30 минут

Топ/сынып: мектепалды тобы/сынып (5 жастағы балалар)

Ұйымдастырылған іс-әрекеттің мақсаты: балаларды көшедегі қауіпті орындарды білуге және жазатайым оқиғаларды болдырмау үшін өзін қалай дұрыс ұстау керектігін үйрету.

Міндеттері:

- Балаларды көшедегі түрлі қауіпті орындармен таныстыру (ашық құдықтар, қаңырап қалған ғимараттар, септиктер, құрылыс алаңдары, гараждар).
- Балаларға бұл орындардың неге қауіпті екенін түсіндіру.
- Балаларға қауіпті орындардағы қауіпсіздік ережелеріне үйрету.

Материалдар мен ресурстар:

Қауіпті орындардың суреттері немесе иллюстрациялары (ашық құдықтар, қаңырап қалған ғимараттар, септиктер, құрылыс алаңдары, гараждар).

Өртүрлі жағдайлар бейнеленген карточкалар.

Ұйымдастырылған іс-әрекет:

Балаларды қарсы алу

Көшедегі қауіпсіздік ережелерін сақтаудың маңыздылығын талқылау.

Балалармен көшедегі қауіпті орындар туралы әңгімелесу: Ашық құдықтар:

Ашық құдыққа ешқашан жақындама, құлап кетіп, қатты жарақат алуың мүмкін. Егер ашық құдықты көрсең, ересек адамға айт немесе құтқару қызметіне қоңырау

шал.

Қаңырап қалғанғимараттар:

Қаңырап қалған үйлерге немесе ғимараттарға кірме, олар өте қауіпті болуымүмкін.

Онда сынған еден, құлаған заттар немесе қауіпті жәндіктер, жануарлар болуы мүмкін.

Септиктер:

Септиктердің қақпақтарына жақындама, олар бекітілмеген болуы мүмкін. Егер ашық септикті байқасаң, ересек адамға айт.

Құрылыс алаңдары:

Ешқашан құрылыс алаңдарында ойнама, онда қауіпті заттар көп, жарақат алуың мүмкін.

Әрқашан құрылыс алаңдарынан алыс жүр. **Гараждар:**

Гараждардың жанында, әсіресе олар жабық болса және ішінде ешкім болмаса, ойнама.

Гараждарда қауіпті құралдар немесе химиялық заттар болуы мүмкін. Балалармен көшедегі қауіпті орындардағы тәртіп ережелерін қайталау.

Пайдалы сілтемелер: https://youtu.be/oCPp_7Rbrao?si=9T6S-ouQesjEBGSc
<https://orken-instituty.kz/ru/telefony-goryachih-linij>

№ 6 САБАҚ. «ҮЙДЕГІ ҚАУІПТІ ЗАТТАР»

Ұзақтығы: 25-30 минут

Топ/сынып: мектепалды топ/сынып (5 жастағы балалар)

Ұйымдастырылған іс-әрекеттің мақсаты: балаларды үйдегі қауіпті заттарды тануға және жазатайым оқиғалар мен улануды болдырмау үшін дұрыс әрекет етуге үйрету.

Міндеттері:

Балаларды үйдегі әртүрлі қауіпті заттармен (дәрілер, тұрмыстық химия, газ баллондары) таныстыру.

Балаларға бұл заттардың неге қауіпті екенін және тәртіпсіздіктің салдары қандай болатынын түсіндіру.

Балаларды қауіпті заттардың жанында қауіпсіздік ережелеріне үйрету.

Материалдар мен ресурстар:

Қауіпті заттардың суреттері немесе иллюстрациялары (дәрілер, тұрмыстық химия, газ баллондары).

Әртүрлі жағдайлар бейнеленген карточкалар.

Ұйымдастырылған іс-әрекет:

Балаларды қарсы алу.

Педагог балаларды қарсы алып, бүгін олар үйде қандай заттар қауіпті болуы мүмкін екенін және олардың жанында қалай дұрыс әрекет ету керектігін түсіндіру.

Үйде қауіпсіздік ережелерін сақтаудың маңыздылығы туралы түсінік беру.

Үйдегі қауіпті заттар туралы әңгіме:

Дәрі-дәрмектер:

Дәрі-дәрмектерді тек ересектердің нұсқауымен қабылдау керек екенін түсіндіру.

Дәрілерді ешқашан өздігінен алмау және тіпті олар кәмпитке ұқсаса да дәмін көрмеу.

Тұрмыстық химия:

Жуу құралдары, ағартқыштар, тазалау құралдары және басқа тұрмыстық химикаттар өте қауіпті болуы мүмкін екенін түсіндіру.

Ешқашан тұрмыстық химияны ересек адамдарсыз ашып, қолданбау.

Газ баллондары:

Газ баллондары (мысалы, аэрозольдер) дұрыс қолданылмаса, қауіпті болуы мүмкін екенін түсіндіру.

Баллондармен ойнамау және оларды әсіресе жабық орындарда шашпау.

Сюжеттік-рольдік ойындар:

Балаларды топтарға бөліп, қуыршақтар немесе ойыншықтар тарату.

Жағдайларды сахналау: бала дәрілерді, тұрмыстық химияны немесе газ баллонын тауып алады.

Әр жағдайдағы тәртіп, қауіпсіздік ережесін талқылау.

Ережелерді қайталау:

Балалармен үйдегі қауіпті заттардың жанындағы қауіпсіздік ережелерін қайталау. Балаларға «Егер дәрілерді тауып алсаң, не істеу керек?», «Тұрмыстық химиямен ойнауға бола ма?» т.б. сұрақтар қою.

Пайдалы сілтемелер: <https://youtu.be/topPwzQFQIE?si=3xsiXpAbNDcb8zRp> <https://orken-instituty.kz/ru/telefony-goryachih-linij>

№ 7 САБАҚ. «МЕН АДАСЫП КЕТКЕН ЖАҒДАЙДАҒЫ БЕС ҚАРАПАЙЫМ КЕҢЕС»

Ұзақтығы: 25-30 минут

Топ/сынып: мектепалды топ/сынып (5 жастағы балалар)

Ұйымдастырылған іс-әрекеттің мақсаты: балаларды адасып кеткен жағдайда дұрыс әрекет етуге үйрету.

Міндеттері:

Балаларды адасып кеткен жағдайда көмектесетін бес негізгі кеңеспен таныстыру.

Адасып кеткен жағдайда қай жерде қалудың маңыздылығын түсіндіру.

Балалардың өздері туралы маңызды ақпаратты (толық аты-жөні, ата-анасының есімдері, телефон нөмірлері) есте сақтауларын дамыту.

Материалдар мен ресурстар: әртүрлі жағдайлар, қабылдануы тиіс әрекеттер бейнеленген карточкалар.

Ұйымдастырылған іс-әрекет:

Балаларды қарсыалу

Адасып кеткен жағдайдағы бес қарапайым кеңеспен таныстыру: 1-кеңес. Орнында қал.

Егер адасып кетсең, ең бастысы – орнында қалу. Бұл ересектердің сені тез табуына көмектеседі.

Көмекті күтіп, орнында тұрған баланың иллюстрациясын көрсету.

2-кеңес. «Анашым/Әкем» деп қатты дауыстап, айналаға мұқият қара.

3-кеңес. Егер телефон болса, ата-анаңа қоңырау шалып, тұрған жеріңді айт (немесе айналадағы нәрселерді сипатта). Телефон жоқ болса, ересек адамнан қоңырау шалуды өтін. Егер анаңның/әкеңнің телефон нөмірін білмесең, біреуден полицияға қоңырау шалуды өтін. Егер формадағы полицейді көрсең, оған барып, адасып кеткеніңді айт.

4-кеңес. Егер көшеде/саябақта адасып кетсең, қауіпсіз жер тауып, сонда кір. Мысалы, жақын жердегі дүкен, бутик немесе кафе.

Кассирге, сатушыға, әкімшіге, күзетшіге, даяшыға немесе тазалаушыға бару.

Адасып кеткеніңді айтып, көмек сұра.

5-кеңес. Бейтаныс адамдарға еріп кетпе

Ешқашан бейтаныс адамдарға еріп кетпе, тіпті олар көмек сұраса да. Орнында қалып, сенім артуға болатын адамдардың көмегін күт.

Бейтаныс адаммен кетпей тұрған баланың иллюстрациясын көрсету.

Ережелерді қайталау: Балалармен адасып кеткен жағдайда қолданылатын бес қарапайым кеңесті қайталау.

Пайдалы сілтемелер: https://youtu.be/8rz3wsHhc0Y?si=ZHH-0Nn_TgQA1b91 <https://orken-instituty.kz/ru/telefony-goryachih-linij>

№ 8 САБАҚ. «МЕН АДАСЫП КЕТКЕНЖАҒДАЙДАҒЫ БЕС ҚАРАПАЙЫМ КЕҢЕС»

Ұзақтығы: 25-30 минут

Топ/сынып: мектепалды топ/сынып (5 жастағы балалар)

Ұйымдастырылған іс-әрекеттің мақсаты: балаларды бейтаныс адам оларды алып кетуге тырысқан жағдайда дұрыс әрекет етіп, өздерін қорғап, көмекшақыруға үйрету.

Міндеттері:

Балаларды бейтаныс адамдармен байланыс кезіндегі қауіпсіздік ережелерімен таныстыру.

Балаларға бейтаныс адамдардың ұсыныстарынан бас тартудың маңыздылығын түсіндіру (балмұздақ, кәмпит, сағыз, ойыншық және т.б.).

Балаларды күмәнді жағдайларды тануға және мұндай жағдайларда дұрыс әрекет етуге үйрету.

Материалдар мен ресурстар: әртүрлі жағдайлар бейнеленген иллюстрациялар немесе суреттер, қабылдануы тиіс әрекеттер бейнеленген карточкалар.

Ұйымдастырылған іс-әрекет:

Балаларды қарсы алу. Бейтаныс адам оларды алып кетуге тырысса, қалай әрекет ету керектігін түсіндіру.

«Бейтаныспен кездесу» графикалық бейнеролигін қарап, негізгі қауіпсіздік ережелерін талқылау:

1-ереже. Ешқашан бейтаныс адамдарға ерме

Балаларға бейтаныс адамдарға еріп кетуге болмайтынын (тіпті оларқызықты немесе тәтті нәрселер ұсынса да) түсіндіру.

Балаға бірдеңе ұсынған бейтаныс адам бейнеленген иллюстрацияларды көрсету.

2-ереже. Сенімді ересектерге жақын бол

Балаларды әрқашан ата-аналарының немесе заңды өкілдерінің жанында болуға үйрету.

Ересек адамның қолынан ұстап тұрған баланың суретін көрсету.

3-ереже. Дауыс шығарып, көмекке шақыр

Бейтаныс адам оларды алып кетуге тырысса, балалар «Көмектесіңдер!» немесе «Мен бұл адамды танымаймын!» деп қатты айқайлау керектігін түсіндіру.

Дауыс шығарып тұрған баланың суретін көрсету.

4-ереже. Қауіпсіз орынға қарай жүгір

Балаларды қауіпсіз орынға жүгіріп баруға мысалы, ата-анасына, педагогке, полиция қызметкеріне немесе сенуге болатын басқа ересек адамға үйрету.

Қауіпсіз орындардың (дүкен, мектеп, полиция бөлімі) суреттерін көрсету.

5-ереже. Болғанжағдайды ересек адамға айт

Балаларды кез келген күмәнді жағдай немесе бейтаныс адамның оларды алып кетуге тырысқаны туралы ересек адамға

міндетті түрде айтуға үйрету.

Болған жағдайды ересек адамға айтып тұрған баланың иллюстрациясын көрсету.

Ережелерді қайталау:

Балалармен бейтаныс адам оларды алып кетуге тырысса, қолданылатын негізгі ережелерді қайталау.

Пайдалы сілтеме:

https://www.youtube.com/watch?v=ho7aj-11u3E&list=PLA5eCSY2FeoQFtmGao7lWQuIA-hK_6ODD&index=4

№ 9 САБАҚ. «ҚАУІПСІЗ АТТРАКЦИОНДАР. ОЙЫН-САУЫҚ САЯБАҒЫНДА ӨЗІНДІ ҚАЛАЙ ҰСТАУ КЕРЕК?»

Ұзақтығы: 25-30 минут

Топ/сынып: мектеп алды даярлық тобы/сынып(5 жастағы балалар)

Ұйымдастырылған іс-шараның мақсаты: жазатайым оқиғалар мен жарақаттануды болдырмау мақсатында балаларға аттракциондар мен ойын-сауық саябағында қауіпсіздік ережелерін үйрету.

Міндеттері:

Балаларды аттракциондардағы қауіпсіздік ережелерімен таныстыру.

Саябақтағы қауіпсіздік сақтаудың маңыздылығын түсіндіру.

Аттракциондарда қауіпсіздік белбеулері мен басқа да қорғаныс құралдарын дұрыс пайдалануға дағдыландыру.

Материалдар мен ресурстар: аттракциондар мен ойын-сауық саябағындағы жағдайлардың иллюстрациялары немесе суреттері, аттракциондардағы қауіпсіздік ережелері жазылған карточкалар.

Ұйымдастырылған іс-әрекет:

Балаларды қарсы алу.

Аттракциондардағы қауіпсіздіктің маңыздылығы туралы әңгімелесу.

Аттракциондардағы қауіпсіздік ережелерін талқылау 1-ереже. Жас пен бой шектеулерін сақтау

Әр аттракциондағы қауіпсіздікті сақтау үшін жас және бойшектеулері бар екенін түсіндіру.

Әртүрлі аттракциондар мен олардың шектеулері бейнеленген иллюстрацияларда көрсету.

2-ереже. Әрқашан қауіпсіздік белбеулерін тағу

Көптеген аттракциондардың қауіпсіздік белбеулері бар екенін және оларды міндетті түрде тағу керектігін түсіндіру.

Қауіпсіздік белбеулерін киген балалардың суреттерін көрсету.

3-ереже. Аттракцион операторының нұсқауларын орындау. Аттракцион операторы әрқашан маңызды қауіпсіздік нұсқауларын беретінін, оларды мұқият тыңдау және орындау керектігін түсіндіру. Оператор нұсқаулары жазылған карточкаларды көрсету.

4-ереже. Қолдарыңмен аяқтарыңды аттракционның ішінде ұстау

Көптеген аттракциондарда орындықтан қолдары мен аяқтарын шығаруға болмайтынын түсіндіру.

Аттракциондарда қауіпсіздік ережелері бейнеленген иллюстрациялар көрсету.

5-ереже. Толық тоқтағанша аттракционнан түспеу

Әрқашан аттракцион толық тоқтап, оператордың рұқсатын күту керек екенін түсіндіру.

Аттракционнан шыққан балалардың суреттерін көрсету.

Ережені қайталау: балалармен аттракциондардағы қауіпсіздік ережелерін қайталау. Балаларға «Қауіпсіздік

белбеуін бекіту неге маңызды?»),

«Егер оператор нұсқау берсе не істеуім керек?», «Аттракционның сыртынақол мен аяқты шығаруға бола ма?» сияқты т.б. сұрақтар қою.

Пайдалы сілтеме:

<https://youtu.be/JkUvKopOdII?si=MRDSeGqaOjipP7Xr>

№ 10 САБАҚ. «ДАЛАДА ОЙНАУ КЕЗІНДЕГІ МІНЕЗ-ҚҰЛЫҚ ЕРЕЖЕЛЕРІ»

Ұзақтығы: 25-30 минут

Топ/сынып: мектепалды даярлық тобы/сынып (5 жастағы балалар)

Ұйымдастырылған іс-шаралардың мақсаты: жарақаттар мен қауіпті жағдайларды болдырмау мақсатында балаларға сыртта ойнау кезіндегі қауіпсіздік ережелерін үйрету.

Міндеттер:

Балаларды сыртта ойнау кезіндегі қауіпсіздік ережелерімен таныстыру.

Арнайы бөлінген орындарда, ересектердің бақылауымен ойнаудың маңыздылығын түсіндіру.

Балаларды жолға жүгіріп шығу сияқты қауіпті жағдайлардан аулақ болуға үйрету.

Материалдар мен ресурстар: түрлі сырттағы ойын жағдайларының суреттері немесе иллюстрациялары.

Ұйымдасқан іс-шаралар:

Балалармен амандасу. Сыртта ойын кезіндегі қауіпсіздік ережелерімен таныстыру.

1-ереже. Қауіпсіз жерлерде ойнау

Балаларға тек ойын үшін арнайы бөлінген жерлерде, мысалы, аула, ойын алаңдары, саябақтарда ойнау керектігін түсіндіру.

Ойынға арналған қауіпсіз жерлердің иллюстрацияларын көрсету.

2-ереже. Жолға шықпау, жолға қарай жүгірмеу

Жолға жүгіріп шығуға немесе жолдың жанында ойнауға болмайтынын түсіндіру.

Жолдың жанындағы қауіпсіздік ережелері бейнеленген суреттерді көрсету.

3-ереже. Айналаға қарау

Жолды кесіп өтпес бұрын немесе жаңа жерде ойынды бастамас бұрын айнала, жан-жаққа қарау керектігін түсіндіру.

Жолды кесіп өтер алдында айналаға, жан-жағына қарап тұрған балалардың суреттерін көрсету.

4-ереже. Ересектердің бақылауында ойнау

☐ Балаларға ең жақсысы ата-аналарының немесе басқа ересектердің бақылауында ойнау екенін түсіндіру.

☐ Ересектердің бақылауында ойнап жатқан балалардың суреттерін көрсету.

5-ереже. Айналадағы адамдарға мұқият болу

Балаларды қақтығыстар мен жарақаттануды болдырмас үшін басқа балалар мен ересектерге қарауға үйрету.

Пайдалы сілтеме:

https://youtu.be/oCPp_7Rbrao?si=uKafRwZFLxKKeNJs

